

Studiju kursa nosaukums	Apdzīvoto vietu plānošanas un reģenerācijas pamati
Studiju kursa kods	GeogW003
Zinātnes nozare	Sociālā un ekonomiskā ģeogrāfija
Kredītpunkti(ECTS)	15
Kopējais kontaktstundu skaits	150
Lekciju stundu skaits	50
Semināru un praktisko darbu stundu skaits	66
Laboratorijas darbu stundu skaits	34
Studenta patstāvīgā darba stundu skaits	225
Kursa īstenošanas valoda	Latviešu un angļu
Atbildīgā struktūrvienība	Eksakto zinātņu un tehnoloģiju fakultāte

Kursa izstrādātājs(-i)

Dr.geogr., prof. Māris Bērziņš
Dr.geogr., asoc.prof. Elīna Apsīte-Beriņa
Dr.geogr., doc. Rūdolfs Cimdiņš
Mg.geogr., Jānis Krūmiņš
Mg.env.sc., doc. Gunta Lukstiņa

Priekšzināšanas

Nav nepieciešamas

Studiju kursa anotācija

Studiju kursa modulis sniedz zināšanas par integrētu apdzīvoto vietu attīstības plānošanu un reģenerāciju, kā arī par pieejām un instrumentiem stratēģisku attīstības plānu izstrādē un īstenošanā. Galvenās kursa tematiskās jomas: integrētā apdzīvoto vietu plānošana; sabiedrība un kopienu plānošana; pilsētvide un reģenerācija; mājoklis un dzīves vide; vides dizains urbāno telpu plānošanā; ilgtspējīga mobilitāte; ekonomika un pārvaldība pilsētā, apkaimēs un vietās.

Saistībā ar teorētisko daļu tiek veikts kursa darbs – pētniecisks plānošanas projekts, kura mērķis ir uzlabot plānošanas situāciju konkrētā pilsētas daļā, apkaimē vai ciematā. Kursā tiek attīstītas praktiskas prasmes telpiskajā analizē un ĢIS rīku izmantošanā kartēšanai, datu vizualizācijai un pierādījumu balstītai plānošanai.

Kurss sagatavots docēšanai latviešu un angļu valodā.

Moduļa mērķis ir attīstīt zināšanas un izpratni par ilgtspējīgu vietu veidošanu, attīstības plānošanu un reģenerāciju sadarbībā ar kopienas, par apdzīvoto vietu sociālajiem, kultūras un ekonomiskajiem procesiem un to nozīmi ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā. Kurss sniedz zināšanas par galvenajiem virzieniem, pieejām un instrumentiem integrētā apdzīvoto vietu plānošanā, kā arī praktiskas prasmes problēmu identificēšanā un plānošanas risinājumu izstrādē.

Kursa plāns Pilna laika: klātiene

1.Ievads studiju papildprogrammā 2L

2.Integrētā apdzīvoto vietu plānošana un reģenerācija. Mūsdienu urbānā ideālisma virzieni

- un apdzīvoto vietu plānošanas teorija un prakse 4L 2S
- 3.Teritorijas attīstības plānošana kā instruments vietu attīstībā, plānošanas principi. 2L
- 4.Integrētās vietu plānošanas starptautiskā pieredze un prakse 2L
- 5.Kursa darba sagatavošanas lietišķie aspekti un metodoloģija. Vietas izpēte un analīze. 2L 16Pd
- 6.Sabiedrība un kopienu plānošana. Līdzdalība. Ilgtspējīgas, viedas un pilnīgas kopienas 4L 2S
- 7.Pilsētvide un reģenerācija. Ekoloģiskais un „zaļais” urbānisms. Vēsturiskā vide un kultūras mantojums. Reģenerācijas pieejas un metodes 4L 2S
- 8.Vides dizains urbāno telpu plānošanā. Ainavu urbānisms. Publisko ārtelpu “audums” pilsētā: ielas, laukumi, parki. 4L 2S 2Pd
- 9.Mājoklis un dzīves vides kvalitātes 4L 2S
- 10.Ilgtspējīga mobilitāte. Integrētā apdzīvoto vietu plānošana un satiksme. Kājāmiešana un mikromobilitāte, publiskais transports 4L 2S
- 11.Ekonomika un pārvaldība pilsētā, apkaimēs un vietās. Ilgtspējīgas attīstības plānošana un pārvaldība 4L 2S
- 12.Attīstības ietvars - studijas, pētījumi un datu analīze. 4S 6Pd
- 13.Attīstības vīzija un reģenerācijas priekšlikumi. 4S 6Pd
- 14.Vietas (pilsētas daļas, apkaimes, ciema) attīstības un reģenerācijas priekšlikumi. 2S 6Pd
- 15.Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas (GIS) telpiskajai analīzei 4L 4Ld
- 16.ArcGIS programmatūras pamati un tās lietojumi pilsētu sociālo parādību kartēšanā 2L 6Ld
- 17.Ģeogrāfiskās informācijas pamati; ģeodatu bāzes izveide un pārvaldība, telpisko datu rediģēšana; vaicāšana GIS datu bāzē 2L 6Ld
- 18.GIS lietojumprogrammas lauka izpētei (ArcGIS Field Maps; ArcGIS Survey123) un GIS projektu izstrāde pilsētu telpiskajai analīzei. Darba plūsmas plānošana un izpilde. Vairāku datu avotu integrēšana. Analīzes un rezultātu dokumentēšana. 2L 6Ld
- 19.Pilsētas datu vizualizācija un tematiska kartēšana. Klasifikācijas metodes un krāsu shēmas. Efektīvu karšu izkārtojumu izveide. Uzlabotas pilsētu datu vizualizācijas metodes (ArcGIS Story Maps). 2L 6Ld
- 20.Pilsētvides modeļu kartēšana; praktisks seminārs par iedzīvotāju izvietojuma, blīvuma, administratīvo robežu un zemes izmantošanas vizualizēšanu Rīgā, izmantojot GIS rīkus 2L 6Ld
- 21.Kursa darba projekts un darba gala redakcija 6Pd
- Kopā 50L 24S 42Pd 34Ld

Studējošo patstāvīgo darbu organizācijas un uzdevumu raksturojums

Studējošo patstāvīgais darbs tiek organizēts individuāli un/vai mazākās darba grupās.

Patstāvīgie uzdevumi:

- plānošanas jomas literatūras un dokumentu studijas;
- datu lietošana ģeogrāfijas un telpiskās analīzes rīkos;
- praktisko darbu izstrādāšana;
- kursa darba izstrādāšana mazajās studentu darba grupās (3-5 studenti).

Studiju rezultāti

Zināšanas

1. Izprot ilgtspējīgas un integrētas urbāno teritoriju plānošanas pamatus.
2. Pārzina, kā notiek teritoriju attīstības plānošana pašvaldībās un kādi dokumenti tajā tiek izmantoti.
3. Zina sociālās struktūras un cilvēku uzvedības analīzes pieejas plānošanā.
4. Izprot vietu attīstības un reģenerācijas principus un pieejas.

5. Saprot dzīvesvides dizaina nozīmi vietu un kopienu attīstībā.
6. Izprot vietu, apkaimju ekonomikas un pārvaldības principus;
7. Iepazīstas ar Latvijas un starptautiskiem piemēriem integrētā plānošanā.
8. Izprot, kā tiek noteiktas plānošanas prioritātes un izmantotas metodes vietu reģenerācijai.

Prasmes

9. Analizē apdzīvotu vietu attīstības procesus un novērtē to ietekmi uz plānošanu.
10. Kritiski izvērtē ar dzīves vidi un plānošanu saistītus jautājumus teorijā un praksē.
11. Veic sociālo, ekonomisko, telpisko, kultūrvides un mobilitātes analīzi.
12. Izmanto metodes cilvēku uzvedības un mobilitātes izpētei vietu attīstības novērtēšanā.
13. Novērtē plānošanas risinājumu idejas un pieejas.
14. Izstrādā argumentētus attīstības vai reģenerācijas priekšlikumus konkrētām vietām.
15. Efektīvi izmantot brīvpieejas ĢIS programmatūru un rīkus, lai iegūtu, pārvaldītu, vizualizētu, analizētu un interpretētu telpiskos datus, kas saistīti ar pilsētām, kā arī sagatavotu informatīvas kartes un citus vizuālus rezultātus.

Kompetences

16. Pielieto iegūtās zināšanas konkrētos plānošanas un reģenerācijas projektos.
17. Spēj organizēt darbu un strādāt komandā.
18. Prezentē un aizstāv savus vai komandas darba rezultātus.

Prasības kredītpunktu iegūšanai

Nepieciešamais vērtējums ir 4-10 balles. Studiju kursa gala vērtējums tiek aprēķināts kā vidējais aritmētiskais no starppārbaudījumu rezultātiem semestra laikā un noslēguma pārbaudījuma rezultāta.

Obligāta līdzdalība praktiskajos darbos (konsultācijās), tematiskajos semināros (1. starppārbaudījums), kursa darba starpatskaīšu semināros (2., 3. starppārbaudījums), individuālā darba aktivitāte, iesaiste mazo darba grupu darbā un kursa darba vietas apmeklējums (lauku darbi).

Visu praktisko un tematisko studiju darbu sekmīga veikšana / izstrādāšana un aizstāvēšana ir obligāta pirms kursa gala pārbaudījuma.

Studiju kursa noslēguma vērtējumu veido

Starppārbaudījumi:

1. Pozitīvs vērtējums un atzīme par tematisko semināru darbu, praktisko darbu izstrādi - 1. starppārbaudījums 20%
2. Pozitīvs vērtējums un atzīme par aktivitāti un saturisko ieguldījumu grupu darbā izstrādājot kursa darbu – 2. starppārbaudījums (Kursa darba I starpatskaite) – 10%
3. Pozitīvs vērtējums un atzīme par aktivitāti un saturisko ieguldījumu grupu darbā izstrādājot kursa darbu – 3. starppārbaudījums (Kursa darba II starpatskaite) – 10%
4. Kursa darba noslēguma pārbaudījums - 4. starppārbaudījums - sekmīgi mazajā darba grupā izstrādāts kursa darbs, tā aizstāvēšana (mutiska prezentācija) un kursa darba gala redakcijas sagatavošana, recenzija un diskusija (20%).
5. ĢIS praktiskie darbi 20%
6. Rakstisks eksāmens 20%

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes, iegūtā kompetence atbilstīgi plānotajiem studiju rezultātiem.

Pārbaudījumu veidi	Studiju rezultāti																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1. Praktiskie darbi	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2. Semināri	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3. ĢIS praktiskie darbi	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4. Prezentācijas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5. Projekta darbs	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6. Rakstisks eksāmens	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Obligāti izmantojamie informācijas avoti

1. Bolstad, P. and Manson, S. (2022) GIS Fundamentals: A first text on Geographic Information Systems. White Bear Lake, MN: Eider Press.
2. Gēls, J. 2018. Pilsētas cilvēkiem (Cities for People). Jāņa Rozes apgāds. Rīga
3. Sims, D. 2024. Maigā pilsēta (Soft City). Plānojuma idejas ērtai dzīvei pilsētā. Jāņa Rozes apgāds. Rīga
4. The Routledge Handbook of Placemaking. Routledge, 2020.
<https://www.routledge.com/The-Routledge-Handbook-of-Placemaking/Courage-Borrupe-Jackson-Legge-Mckeown-Platt-Schupbach/p/book/9780367220518>

Papildus informācijas avoti

1. Barthel, S., Colding, J., Ernstson, H., Erixon, H., Grahn, S., Karsten, C., Marcus, I., Torsvall, J. Principles of Social-Ecological Urbanism. Case study: Albano campus. KTH Architecture and Built Environment, School of Architecture Royal Institute of Technology. Stockholm, 2013.
<https://www.stockholmresilience.org/publications/publications/2014-01-09-principles-of-social-ecological-urbanism---case-study-albano-campus-stockholm.html>
2. Gūtmane, H., Šķiņķis, P., Geldofs, M., Pužulis, A., Spiriņevs, E. No degradācijas uz reģenerāciju. Rokasgrāmata par pilsētvides atjaunošanu un atdzimšanu. 2019.
<http://www.alps.archi/portfolio/rokasgramata-par-pilsetvides-atjaunosanu-un-atdzimsanu-no-degradacijas-uz-regeneraciju/>
3. Jacobs, J. The Death and Life of Great American Cities. New York: Random House, 1961., pp. 458. (LUB: Dabaszinātņu bibl.)
4. Smart Cities and Inclusive Growth. OECD, 2020.
http://www.oecd.org/cfe/cities/OECD_Policy_Paper_Smart_Cities_and_Inclusive_Growth.pdf
5. The European Charter on Participatory Democracy in Spatial Planning Processes. European Council of Spatial Planners, 2015. <http://www.ectp-ceu.eu/index.php/en/publications-8/charter-of-participatory>
6. Urban design manual, a best practise guide
<http://www.environ.ie/en/Publications/DevelopmentandHousing/Planning/>
7. Van der Ryn, S., Calthorpe, P. 2008. Sustainable communities: a new design synthesis for cities, suburbs, and towns. New Catalyst Books.

Periodika un citi informācijas avoti

1. Centrālās statistikas pārvaldes interneta vietne <https://www.csb.gov.lv/lv>
2. Portico: a gateway to urban learning in the EU <https://portico.urban-initiative.eu/>
3. Starptautiskās pilsētplānotāju un reģionālo plānotāju biedrība ISOCARP interneta vietne <https://isocarp.org/>
4. Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma TAPIS interneta vietne <https://www.tapis.gov.lv>

5. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas interneta vietne
<http://www.varam.gov.lv/>

6. Žurnāls Latvijas arhitektūra

Kursa ietvaros nav pieļaujams plaģiātisms un citi akadēmiskā godīguma pārkāpumi lūdzu iepazīties ar LU Noteikumiem par akadēmisko godīgumu. Šī kursa ietvaros ģeneratīvā mākslīgā intelekta (MI) rīku izmantošana ir atļauta izņēmuma gadījumos, ja to rakstiski ir norādījis un atļāvis šī kursa docētājs. Visos citos gadījumos nav pieļaujama mākslīgā intelekta ģenerētu materiālu (teksta, attēlu, audio, video u.c.) iesniegšana patstāvīgajos un grupu uzdevumos, pārbaudes darbā, eksāmenā vai jebkādā citā pārbaudes darbā, šāda veida materiālu iesniegšana tiks uzskatīta par neatļautu palīgīdzekļu izmantošanu